

Medlemmer i nasjonalparkstyret for Femundsmarka og Gutulia

Innkalling til møte i nasjonalparkstyret for Femundsmarka og Gutulia

Det innkalles med dette til møte i Nasjonalparkstyret for Femundsmarka og Gutulia
Onsdag den 5.september kl 10.00 – 15.30

Det legges opp til befaring på Øya seter hos Rolf Feragen og Ljøsnavollen hos familien Melien. Styremøtet blir på Ljøsnavollen.

Vi møtes for samkjøring på Doktortjønna kl 10.00

Saksliste:

Sak 21/2018: Godkjenning av innkalling og sakliste
Sak 22/2018: Valg av to personer til å underskrive protokollen
Sak 23/2018: Referatsaker
Sak 24/2018: Forenkling av nasjonalparkforvaltningen – forslag om en pilot for Femundsmarka og Gutulia
Sak 25/2018: Naturoppsyn i Femundsmarka og Gutulia nasjonalparker med tilgrensende landskapsvernområder – status og behov
Sak 26/2018: NINA – søknad om dispensasjon for forskning i området sesongen 2018
Sak 27/2018: Eventuelt

Saker til orientering og diskusjon:

- Oppstart av arbeid med ny autorisasjon av Besøkssenter Femundsmarka
- Gutulia 50 år – oppsummering av jubileumsmarkering
- Forvaltningsplan for Gutulia – utsending til høring
- Nasjonalparkforvalter – bemanning av stilling ved knutepunkt Drevsjø
- Nytt fra lederen

Kopi av denne innkallingen med saksdokumenter sendes styrets varamedlemmer til orientering. Varamedlemmene innkalles ikke til møtet, men vil få nærmere beskjed dersom noen av medlemmene melder forfall.

NASJONALPARKSTYRET FOR FEMUNDSMARKA OG GUTULIA

Møtedato: 5.september 2018

Sak 23/2018 - Referatsaker

- 2018/9552 – Femundsmarka NP – søknad om dispensasjon for motorisert ferdsel for vedlikehold av hytte ved Rundhåen i Grøtådalen – **Innvilget**
- 2018/10780 – Femundsmarka nasjonalpark – dispensasjon for organsiert ferdsel til Elgåhogna – **innvilget**
- 2018/4168 – Gutulia nasjonalpark – melding om alvorlig forsøpling ved merking av med plast i nasjonalparken – søppel er oversendt og følger med saken

NASJONALPARKSTYRET FOR FEMUNDSMARKA OG GUTULIA

Møtedato: 05.09.2018

Sak 24/18: Forenkling av nasjonalparkforvaltningen – forslag om etablering av en pilot for Femundsmarka og Gutulia

Dokumenter i saken

Søknaden er vurdert i henhold til

Vedtekter for nasjonalparkstyret for Femundsmarka og Gutulia

Bakgrunn

Fra notat utarbeidet av Lars Erik Hyllvang til møte med statsråden den 25.08.2018

«Jeløya-erklæringen: Styrke norsk naturforvaltning og forvalte eksisterende verneområder på en god måte.

•Forenkling av utmarksforvaltningen. Fra rapport 2014: Dagens utmarksforvaltning er komplisert, uoversiktlig og til dels utilgjengelig for brukerne. Næringsliv, lokalbefolkning og interessegrupper forstår ofte ikke hvilke organer man skal henvende seg til.

*Kan Nasjonalparkstyret for Femundsmarka og Gutulia få en større rolle enn nå?
Er det mulig å tenke seg et pilotprosjekt som forsøker å gjøre noe med utfordringene styret opplever ved å prøve ut en annen modell innenfor arbeidet med verneområdene og samtidig innfri målsettingene i Jeløya-erklæringen og arbeidet med forenkling av utmarksforvaltningen?»*

Forvaltningen av verneområder i Norge har blitt etablert gjennom flere ulike reformer og Stortingsvedtak gjennom tiden.

De lokale forvaltningsstyrene har nå ansvaret for forvaltningen av store verneområder i Norge. Styrene har også ansvar for de viktigste plandokumenter for forvaltningen, slik som forvaltningsplan og besøksstrategi for verneområdene.

Forvaltningen kan søke om tiltaksmidler til gjennomføring av ulike tiltak i verneområdet. Men forvaltningsstyret disponerer ikke noe eget driftsapparat til gjennomføring av de ulike tiltakene. Forvaltningen har også hovedansvar for informasjon om verneområdene, men har ikke noe eget informasjonsorgan til disse oppgavene.

I de fleste land i verden, inkludert USA, Australia og de fleste land i Europa så har man etablert et felles organ under paraplyen «National Park service», disse ivaretar følgende oppgaver innenfor nasjonalparkene:

- Forvaltning
- Informasjon (herunder nasjonalparksentre)
- Naturoppsyn
- Skjøtsel
- Tilrettelegging

I norske verneområder er dette ansvaret fordelt mellom nasjonalparkstyrene, Statens naturoppsyn og nasjonalparksentrene som har egne styrer/stiftelser.

I tillegg har vi ulike aktører på grunneiersiden og i forhold til forvaltning av rettigheter (fiskejakt og grunneiersiden).

Til sammen blir det svært mange aktører med ulike interesser innenfor verneområdene. Det er et pågående utredningsarbeid NOU 2018:11 «Ny fjellov». Alle interesser knyttet til rettigheter- og grunneiersiden, må fungere innenfor sitt regelverk og fastlagte organ. Det vil fortsatt være aktuelt å ha et nært samarbeid med disse aktørene og kjøpe tjenester av fjellstyrene, Statskog og private som opererer i området.

Men de organene som ivaretar interessene i verneområdet på vegne av den statlige miljøforvaltningen bør kunne samordnes bedre lokalt. Dette vil føre til en samlet bedre ressursutnyttelse for området, samt bedre mulighet for å jobbe mot felles mål. En slik forenkling vil også gjøre det enklere for publikum, grunneiere, reiseliv og besøkende til området å orientere seg i forhold hvem som er ansvarlig for ulike interesser knyttet til nasjonalparken.

Vurdering

Verneområdene som forvaltes av nasjonalparkstyret for Femundsmarka og Gutulia vil kunne egne seg godt som en pilot der formålet er forenkling av nasjonalparkforvaltningen. Grunneiersiden er oversiktlig i dette området, med staten som en stor grunneier. Det er mange besøkende i området, og et aktivt reiseliv med mange brukere og aktører i området. I tillegg er det viktige lokale interesser som reindrifta og fastboende med verdiskaping i verneområdene. Det er også etablert et nært samarbeid med svenske nasjonalparkmyndigheter, dette startet opp som et grenselandsamarbeid mellom fylkesmennene i Hedmark og Sør-Trøndelag, samt lensstyrelsen i Jemtland og Dalarna. Det er gjennomført felles informasjonsprosjekt og samarbeid om forvaltningen i begge landene. I Sverige er forvaltning, informasjon, oppsyn, tilrettelegging og skjøtsel i verneområder lagt under samme myndighet.

Forslag til vedtak:

Nasjonalparkstyret for Femundsmarka og Gutulia vil foreslå at det utarbeides et brev til Miljødirektoratet og Klima- og miljødepartementet der en foreslår muligheten av å jobbe videre med mål om å etablere en pilot for forenkling av nasjonalparkforvaltningen. Det vil kreve medvirkning fra statlige myndigheter for å få til en slik pilot, og det kan være ulike måter å gjennomføre dette på. Nasjonalparkstyret vil i første omgang be om at det startes opp en prosess der en kan se på ulike former for gjennomføring av en slik pilot.

NASJONALPARKSTYRET FOR FEMUNDSMARKA OG GUTULIA

Møtedato: 5.9.2018

Sak 25/2018: Naturoppsyn i Femundsmarka og Gutulia nasjonalparker med tilgrensende landskapsvernområder – status og behov

Dokumenter i saken

- Bruk og brukere i Femundsmarka og Gutulia sommeren 2015. Rapport mars 2016.

Saksopplysninger

Status Femundsmarka

Femundsmarka (Femundsmarka nasjonalpark sammen med Femundslia og Langtjønna landskapsvernområder) har et stort besøksomfang. Områdene er svært attraktive i friluftslivssammenheng både sommer og vinter. Stikkord: Fotturer langs DNTs rutenett, padling, stangfiske, isfiske, jakt, bærplukking. Med unntak av jakt og bærplukking er aktivitetene sterkt kanalisert. Sommerstid er trafikken nesten utelukkende konsentrert til vassdragene og DNTs rutenett. Besøksomfanget av kanogrupper synes økende. I vinterhalvåret virker snøskutertraseene og husværene styrende på trafikken.

Det ble sommeren 2015 gjennomført en brukerundersøkelse i området. Resultatene ble publisert i en rapport datert mars 2016; forfatter Marit Vorkinn, Fylkesmannen i Oppland. Antall utfylte selvregistreringskort gir en indikasjon på besøksomfanget. 3012 personer over 15 år fylte ut kort på de 14 kassene som ble satt ut i tilknytning til Femundsmarka nasjonalpark. Dette er høyere enn tilsvarende undersøkelser gjort i nasjonalparkene Langsua, Reinheimen og Forollhogna. Femundsmarka skiller seg ut i forhold til mange andre nasjonalparker ved at den har størst andel besøkende som oppholder seg der over en lengre periode, samt har størst andel besøkende som benytter telt/lavvo.

Det betydelige besøksomfanget i Femundsmarka representerer utfordringer med hensyn til oppsyn og skjøtsel. Dette gjelder ikke minst i forhold til det vassdragsnære friluftslivet. Problemstillinger knyttet til leirslagning, herunder slitasje, forsøpling, uttak av bålvirke, anlegg av bålringer mm, krever betydelig innsats fra et tilstedeværende feltapparat som kan informere om vernebestemmelser, gi råd om naturvennlig friluftslivsutøvelse, samt gjennomføre aktiv skjøtsel/rydding. Vinterstid er tilstedeværelse av oppsyn viktig av hensyn til overvåking og kontroll av motorferdselsaktiviteten.

Status Gutulia

Gutulia nasjonalpark krever også en betydelig feltinnsats, spesielt fordi Gutulisetra er et attraktivt, tilrettelagt og markedsført besøksområde og fordi bygninger og setervoller krever aktiv skjøtsel og vedlikehold. Det er også tilrettelagt med natur- og opplevelsessti, samt ordning med tilgjengelig vertskap på sommeren. Det er ingen gjennomgående merkede stier i området, men dette må også følges opp i forhold til ulovlig merking etc. Det er også en omfattende forsknings- og overvåkingsaktivitet i Gutulia nasjonalpark.

Siden det er knyttet betydelige nasjonale verneverdier til nasjonalparkene, bør det være en betydelig statlig tilstedeværelse i en nasjonalpark. Statens naturoppsyn (SNO) har pr. dato en relativt liten bemanning som går «på egen kjøll» i Femundsmarka. For noen år siden ble det opprettet en SNO-stilling med kontorsted Drevsjø med Femundsmarka som hovedarbeidsområde. Vedkommende oppsyn fikk etter hvert større oppsynsansvar for verneområder sør i Hedmark som manglet eller hadde svært begrensede oppsynsressurser tilgjengelig. Dette oppsynet vil også i løpet av høsten 2018 gå ned i redusert stilling (fra 100

til 60%). SNOs oppsynsoppgaver med Femundsmarka som hovedarbeidsområde er derfor blitt knyttet til Rørskontoret. I tillegg til Femundsmarka har dette oppsynet oppsynsansvar for en rekke andre verneområder i regionen, herunder ressurskrevende områder som Sylan og Skardsfjella – Hyllingsdalen og Sølendet naturreservat. Vedkommende oppsyn er også senior og har signalisert at han ønsker å gå ned i redusert stilling i nærmeste framtid.

I noen år etter 2010 var det i regi av SNO sentralt etablert en ordning med engasjerte naturveiledere i de mest besøkte delene av Femundsmarka og Langtjønna. Denne ordningen er imidlertid nå opphørt.

Vurdering

Svært mye av oppsynsvirksomheten i Femundsmarka skjer nå ved tjenestekjøp, særlig gjennom SNOs kjøp av oppsynstjenester fra Engerdal fjellstyre. Engerdal fjellstyre nedlegger et betydelig og godt arbeid på dette feltet. Ordningen reiser imidlertid enkelte prinsipielle problemstillinger. Fjellstyret har mye av sin egen verdiskaping knyttet til Femundsmarka, bl.a. fiskekultivering, salg av fiskekort og utleie av buer. Fjellstyret har også fått innvilget dispensasjoner for organisert ferdsel/guidede turer og motorferdsel i området. Disse forholdene kan gi grunnlag for mistenkeliggjøring mht habilitet og roller. En kompliserende faktor i tillegg er at enkelte brukere av nasjonalparken i næringssammenheng har liten tillitt til fjellstyret.

Det er også behov for at oppsynet kan ha større fokus på besøkende/turister som ikke er spesielt tiltrukket av vassdragene. Erfaringsmessig er oppsynets kontakt med turisthytter og turistverter i nasjonalparker svært verdifullt. Av kapasitetsmessige hensyn har dette ikke vært prioritert i Femundsmarka.

På bakgrunn av ovenstående mener Nasjonalparkstyret for Femundsmarka og Gutulia at det bør kanaliseres økte ressurser til naturoppsyn i Femundsmarka og Gutulia nasjonalparker. Tidspunktet for å be om/signalisere behov for dette synes å være det rette nå, i og med at tilstedeværende SNO-personell i området har endret geografisk fokus og/eller kommer til å gå over i redusert stillingsandel. Nasjonalparkstyret mener derfor at det bør sendes et brev til Miljødirektoratet v/SNO sentralt der det redegjøres for oppsynsstatus og -behov og at det anmodes om at det tilføres økte oppsynsressurser til Femundsmarka.

Forslag til vedtak

Nasjonalparkstyret for Femundsmarka og Gutulia mener at tilgjengelige ressurser til oppsyn i regi av Statens naturoppsyn i Femundsmarka og Gutulia må økes betydelig. Det bør rettes en henvendelse til Miljødirektoratet der det redegjøres for status, utfordringer og behov knyttet til oppsynsvirksomheten i området og anmode om at nasjonalparkene blir tilført økte ressurser til oppsyn fra og med 2019.

NASJONALPARKSTYRET FOR FEMUNDSMARKA OG GUTULIA

Møtedato: 05.09.2018

Sak 26/18: Gutulia nasjonalpark – søknad om dispensasjon for fangst av småpattedyr i 2018 -2021 – Norsk institutt for naturforskning

Søker: Norsk institutt for naturforskning

Dokumenter i saken

Søknad av 16. juli 2018 om tillatelse til å fange smågnagere og spissmus i overvåkingsområdet i Gutulia nasjonalpark i perioden 2018 - 2021.

Søknaden er vurdert i henhold til

Naturmangfoldloven av 19. juni 2009.

Forskrift om vern av Gutulia nasjonalpark av 10. september 2004.

Søknaden

Det søkes om tillatelse til fangst av smågnagere og spissmus i august-september 2018 - 2021 i Gutulia nasjonalpark. Aktiviteten er en del av Miljødirektoratets program for terrestrisk naturovervåking (TOV). Feltarbeidet er planlagt utført som tidligere år over en tredagers periode, med inntil 400 felledøgn med fangst langs 4 transektorer. Det opplyses at generell fangstillatelse i forhold til villlovens bestemmelser er innvilget. Det tas sikte på å gjennomføre fangstene i samarbeid med engerdal fjellstyre.

Det ble gitt en dispensasjon for tilsvarende aktivitet av Nasjonalparkstyret for Femundsmarka og Gutulia, i brev av 30.09.2014.

Verneforskrift og verneformål

Formålet med opprettelsen av Gutulia nasjonalpark er blant annet å bevare et i det vesentlige urørt skog-, myr- og fjellområde og å bevare det naturlige biologiske mangfoldet med et egenartet plante- og dyreliv.

Ifølge verneforskriftens § 3 punkt 3.1 er dyrelivet, herunder hi, hekke-, yngle- og gyteplasser fredet mot skade og unødvendig forstyrrelse.

I henhold til veileder M106-2014 «Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter» inneholder naturmangfoldlovens § 48 tre alternativer for dispensasjon fra vernevedtak. Bestemmelsen åpner for at det kan gis dispensasjon dersom det ikke strider mot verneformålets formål, og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

Vurdering

I naturmangfoldlovens § 8 heter det blant annet at offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig skal bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestands-situasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Det vurderes ikke å være nødvendig å innhente ny kunnskap om disse forholdene for å behandle søknaden om fangst av småpattedyr 3 dager i august-september idet en eventuell gjennomføring av tiltaket nettopp vil gi økt kunnskap om enkelte arters bestandssituasjon.

Naturmangfoldlovens § 9 (føre-var-prinsippet) tillegges derfor liten vekt i denne saken. På tross av at en del småpattedyr vil bli avlivet ved gjennomføring av fangsten, anses risikoen

for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet for å være liten fordi fangstomfanget er beskjedent og fordi reproduksjonspotensialet for disse dyregruppene er stort, jf. også naturmangfoldlovens § 12. I henhold til naturmangfoldlovens § 10 skal en påvirkning av et økosystem vurderes ut fra den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Det foregår ingen tilsvarende fangst av småpattedyr eller andre aktiviteter som kan påvirke dyrelivet på en negativ måte innenfor nasjonalparken. Den planlagte relativt beskjedne fangsten av småpattedyr i Gutulia representerer derfor ikke en risiko for alvorlig skade på naturmiljøet, og en ser ikke at det vil påvirke verneverdiene nevneverdig. Naturmangfoldlovens § 11 vurderes ikke som relevant i denne saken.

Forslag til vedtak:

Med hjemmel i naturmangfoldlovens § 48 innvilger Nasjonalparkstyret for Femundsmarka og Gutulia søknaden av 16.juli 2018 fra Norsk institutt for naturforskning og gir dispensasjon fra verneforskriften for Gutulia nasjonalpark, § 3 punkt 3.1, for gjennomføring av fangst av smågnagere og spissmus i august-september 2018 -2021 etter de planer og forutsetninger som framgår av søknaden. I denne vurderingen er det lagt vekt på at tiltaket er en del av et større vitenskapelig arbeid for overvåking av naturtilstanden i Norge. Gjennomføring av tiltaket vil øke kunnskapen om naturforholdene og utviklingen av disse i både Gutulia nasjonalpark og landet for øvrig. Dispensasjonen gjelder for inntil 400 felledøgn i august/september. Det forutsettes at NINA har gyldig dispensasjon for fangst av vilt for vitenskapelige formål, jfr. viltlovens § 26, punkt 4.

